

ค่านิยมประชาธิปไตยของเยาวชนไทย: กรณีศึกษานักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดนนทบุรี

DEMOCRATIC VALUES OF THAI YOUTH: A CASE STUDY OF HIGH SCHOOL STUDENTS IN NONTHABURI

Received: August 28, 2018

Revised: November 27, 2018

Accepted: November 28, 2018

ไอยธร เทพทอง*

Ayathon Thepthong*

กนกกาญจน์ อนุแก่นทราย**

Kanokkarn Anukansai**

* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนมหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

* Master Degree's Student, of Public and Private Management Program, Graduate School of Public Administration, National Institute of Development Administration

* Email: ayathon_t@pttplc.com

** ปริญญาเอก อาจารย์ที่ปรึกษาประจำหลักสูตร คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

** Ph.D., and Lecturer, Department of Public Administration, National Institute of Development Administration

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค่านิยมประชาธิปไตยของเยาวชนไทย กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2559 อายุระหว่าง 14-18 ปี จำนวน 1,328 คน การวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ กลุ่มคณะกรรมการนักเรียน จำนวน 41 คน และเลือกสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน ผลการศึกษาพบค่านิยมประชาธิปไตยของเยาวชนไทยที่พึงประสงค์ดังนี้ (1) ยอมรับความแตกต่างทางเพศ (2) ความไว้วางใจและเชื่อมั่นผู้อื่น (3) ติดตามข่าวสาร (4) มีน้ำใจและจิตสาธารณะ และ (5) รักชาติและภูมิใจในความเป็นชาติ ค่านิยมประชาธิปไตยของเยาวชนไทยที่ไม่พึงประสงค์และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตย พบดังต่อไปนี้ (1) ความสัมพันธ์อำนาจแนวตั้ง (2) คำนึงผลตอบแทน (3) ให้คุณค่าต่อวัตถุนิยม และ (4) ขาดระเบียบวินัยและไม่เคารพกฎหมาย

คำสำคัญ: ค่านิยมประชาธิปไตย พลเมือง เยาวชนไทย

Abstract

The objective of this research was to study Thai youth's democratic values. The 1,328 target population were grade 10-12 students at Wat Khemampirataram school in Nonthaburi, Thailand, 2016 academic year. The research was conducted by using the following methods: non-participant observation, informal interview with 41 members of the student council and in-depth interviews with 6 key informants. The findings indicated desirable characteristics of Thai youth's democratic value as follows: (1) having tolerance of gender differences, (2) trust and teamwork, (3) follow and update the news, (4) kindness and public mind, and (5) patriotism. The findings also showed undesirable characteristics of Thai youth's democratic value and an obstacle to the development of democracy as follows: (1) hierarchical power relation, (2) exploitation or profit, (3) materialism, (4) lack of discipline and not abiding to the law.

Keywords: Democratic Values, Citizenship, Thai Youth

บทนำ

จากปัญหาการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทยที่มุ่งปรับโครงสร้างการบริหาร การเลือกผู้แทน การแก้ไขกฎหมาย แต่สิ่งหนึ่งที่ควรให้ความสำคัญด้วยก็คือการศึกษาด้านค่านิยมประชาธิปไตยในตัวพลเมือง เหตุใดค่านิยมประชาธิปไตยถึงมีความสำคัญและต้องศึกษา คำตอบที่ปรากฏ คือ ค่านิยมเป็นความคิดและสิ่งที่ยึดถืออยู่ในตัวบุคคล เป็นสิ่งที่คนในสังคมเห็นว่าควรค่าแก่การปฏิบัติ (สุนทรีย โคมิน และสนธิ สัมครการ, 2522, น. 7) ยิ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีความพยายามในการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย ค่านิยมประชาธิปไตยจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเป็นตัวนำความคิดและการแสดงออกอันส่งผลต่อสถานการณ์ประชาธิปไตยในไทย

ทั้งนี้ งานวิจัยด้านค่านิยมประชาธิปไตยในไทยที่ผ่านมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่คือคนไทยมีค่านิยมประชาธิปไตยด้านประโยชน์ส่วนรวมอยู่ในระดับต่ำ แต่มองค่านิยมที่เป็นผลประโยชน์ต่อตนเองในระดับสูง (คะนอง พิณ, จุฬารัตน์ ศิลอาสน์, เบญจพร ประจง และวงธรรม สรณะ, 2554, น. 3) ส่วนหนึ่งมาจากการอบรมบทรูปลานให้โตไปเป็นเจ้าคนนายคน มียศถาบรรดาศักดิ์ (พนัส หันนาคินทร์, 2521, น. 51) ซึ่งคำสอนดังกล่าวขัดแย้งกับเรื่องความเท่าเทียมของคนตามหลักประชาธิปไตย มีการเอาเปรียบเพื่อผลประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง นำไปสู่ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ไม่เคารพกฎหมายตามหลักกฎหมาย และปัญหาอื่นๆที่กระทบต่อสังคมเป็นวงกว้าง ความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม รวมถึงปัญหาความแตกต่างเรื่องความคิดทางการเมืองที่ไม่สามารถหาจุดร่วมทางความคิดและดำเนินไปตามหลักประชาธิปไตยได้ ทำให้ประชาธิปไตยในไทยล้มลุกคลุกคลานมาตลอด 80 กว่าปี หากมองย้อนกลับไปประเทศไทยไม่ได้เป็นเพียงประเทศเดียวที่มีปัญหาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่ประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยหลายประเทศล้วนเคยผ่านปัญหาด้านการพัฒนาประชาธิปไตยมาแล้วทั้งสิ้น เช่น การพยายามประกาศแยกตัวในแคว้นกาตาลญาของสเปน ปัญหาผิวสีในสหรัฐอเมริกา แต่สิ่งที่ทำให้ประเทศเหล่านี้มีความพยายามแก้ไขปัญหาคือ การศึกษาถึงค่านิยมประชาธิปไตย พฤติกรรม และวัฒนธรรมของพลเมืองในทุกช่วงวัยว่าเป็นอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงมากน้อยแค่ไหนหรือต้องการอะไรเมื่อเทียบกับในอดีต และเน้นให้การศึกษาด้านประชาธิปไตยที่คาดหวังในเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตมาเป็นพลเมืองรุ่นใหม่

การจะพัฒนาประชาธิปไตยในไทยนอกจากศึกษาค่านิยมประชาธิปไตยในผู้ใหญ่ที่มีผลการศึกษาอย่างต่อเนื่องมามากมายแล้ว การศึกษาในเด็กและเยาวชนก็เป็นสิ่งจำเป็นว่าในขณะที่เยาวชนไทยมีค่านิยมประชาธิปไตย แนวทางการเรียนรู้ แนวคิด การแสดงออก ความต้องการ และปฏิบัติตัวอย่างไรต่อสังคม มีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตมากน้อยเพียงไร แตกต่างจากผู้ใหญ่หรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) ที่กลับมามีขึ้นอีกครั้งหลังเป็นวิชาที่ถูกลดความสำคัญลงไปตั้งแต่ พ.ศ. 2521 ให้กลับมาเป็นวิชาหลักในการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง พ.ศ. 2553 - พ.ศ. 2561 เพื่อแก้ไขสภาพปัญหาการระบอบประชาธิปไตยและปัญหาหน้าที่พลเมืองไทยในปัจจุบัน งานศึกษานี้จะทำให้ทราบถึงค่านิยมประชาธิปไตยในเยาวชนและปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อนำไปพัฒนาหลักสูตร เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองและพัฒนาประชาธิปไตยไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาค่านิยมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดนนทบุรี

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยและค่านิยมประชาธิปไตย

การปกครองรูปแบบประชาธิปไตยในปัจจุบันมีความหมายไปในทางบวกว่าเป็นการปกครองที่เชิดชูความเท่าเทียมกันของมนุษย์ (นิยม รัฐอมฤต, 2553, น. 5) เป็นการปกครองที่จัดระเบียบของคนหมู่มาก สิ่งสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ เสรีภาพ ความเสมอภาค ภราดรภาพ หลักเสียงข้างมากและรับฟังเสียงข้างน้อย การรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีการเกิดกลุ่มผลประโยชน์และ

สถาบันทางการเมืองต่างๆในสังคมเพื่อถ่วงดุลอำนาจ จัดสรรอำนาจและรักษาเสถียรภาพทางการเมือง ส่วนค่านิยมเป็นสิ่งที่บุคคลในสังคมเห็นว่ามีความควรแก่การปฏิบัติและยึดถือ มีทั้งรูปแบบที่ดีและไม่ดี ในหนึ่งบุคคลสามารถมีได้มากกว่าหนึ่งค่านิยมและมีที่มาจากประสบการณ์ในชีวิตที่ได้รับ ทั้งยังสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป (โสภา ชูพิกุลชัย ขปิลมันน์, 2531, น. 18) ผู้ที่มีค่านิยมประชาธิปไตยจึงต้องมีความเชื่อในระบอบประชาธิปไตยว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า ปฏิบัติตนให้ดำรงอยู่ในกฎเกณฑ์ของประชาธิปไตย และแสดงออกได้ถึงลักษณะการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (ยุทธพงศ์ วงศ์วิเศษ, 2540, น. 19-21) คือ

1) ประชาชนต้องมีจิตใจต้องการการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากกว่าการปกครองแบบระบอบอื่น และมองว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

2) เชื่อมมั่นในศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ในตนเองและผู้อื่น มีความเสมอภาคในโอกาส เพศ การเมือง การศึกษา การรักษาพยาบาล เศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลพัฒนาศักยภาพที่แตกต่างได้อย่างเท่าเทียม ยอมรับความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับตนเองและมีความอดทนอดกลั้นจากความหลากหลายในพฤติกรรม

3) เคารพในกฎหมายและกฎเกณฑ์ตามประชาธิปไตย มีการรับฟังเสียงข้างมาก และคุ้มครองเสียงข้างน้อยเพื่อเป็นหลักประกันว่าการกระทำนั้นเป็นไปเพื่อแก้ปัญหาและเพื่อผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ รวมถึงต้องทำตามหลักข้อตกลงที่ต้องปฏิบัติตามของทั้งสองฝ่ายอย่างยุติธรรม และไม่กระทำการละเมิดต่อผู้อื่น

4) มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการติดตามข่าวสารและแสดงความคิดเห็น

5) มีสำนึกในสิทธิและหน้าที่พลเมืองของตน มีการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมและเห็นถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากสิ่งที่ทำ

6) มองโลกในแง่ดี ไว้วางใจผู้อื่นก็มีความสามารถ เชื่อมมั่นในเจ้าหน้าที่หรือสถาบันของรัฐ เพราะการเมืองเป็นเรื่องของความไว้วางใจ ความร่วมมือกัน และใฝ่ฝันในสันติภาพ

7) วิชาทฤษฎีวิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปในทางสร้างสรรค์

นอกจากนี้ค่านิยมประชาธิปไตยที่พึงประสงค์ยังต้องมีลักษณะของความเป็นพลเมือง (Citizenship) กล่าวคือ มีความกระตือรือร้นมากกว่าการนิ่งเฉย สามารถพึ่งตนเองได้ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองทางการเมือง การมีส่วนร่วมยังเชื่อมโยงสิทธิและความรับผิดชอบ โดยสิทธิและหน้าที่แยกออกจากกัน อย่างชัดเจนไม่ได้ เช่น สิทธิและหน้าที่ออกไปเลือกตั้ง สิทธิที่จะวิพากษ์วิจารณ์และหน้าที่ที่จะต้องติดตามการทำงานของรัฐบาล การมีค่านิยมประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองจึงถือได้ว่ามีพลังด้านบวกที่จะส่งผลต่อการปกครองที่จะได้ประโยชน์จากรัฐ และส่งผลต่อสภาพของรัฐ (เออเจนี เมริโอ, 2557, น. 27-28)

ค่านิยมประชาธิปไตยยังรวมถึงการมีจิตสำนึกที่มีต่อสาธารณะ มองตนเองว่าเชื่อมโยงกับสังคม เป็นการตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน มีการคำนึงถึงผู้อื่นร่วมสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน อาจมีการกำหนดกลุ่มร่วมกันทางสังคมซึ่งกลุ่มดังกล่าวทำให้เกิดจิตสำนึกในกลุ่มต่างชนิดกัน เช่น จิตสำนึกทางเชื้อชาติ จิตสำนึกทางชาติพันธุ์ หรือจิตสำนึกทางชนชั้น เป็นต้น เพราะการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมและภายในสังคมต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการทำตามบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันออกไป (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม ลัญจร, 2543, น. 22-29)

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตพื้นที่

1.1 กำหนดขอบเขตเป็นอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จากผลสำรวจสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า จังหวัดนนทบุรีมีจำนวนประชากรในวัยเยาวชนช่วงอายุระหว่าง 15-24 ปี ที่ต้องการพัฒนาคุณภาพตนเองในทุกๆ ด้านมากที่สุดเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นในเขตภาคกลางโดยเฉพาะในเขตตัวเมืองเทศบาล

(สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558) เป็นจังหวัดที่มีการเปลี่ยนแปลงร้อยละของประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตและนอกเขตเทศบาล ในการสำรวจสำมะโนประชากร พ.ศ. 2533 - พ.ศ. 2553 พบว่ามีประชากรย้ายถิ่นเข้ามาในเขตเทศบาลมากขึ้นจากเดิมร้อยละ 18.7 ในปี พ.ศ. 2533 เพิ่มเป็นร้อยละ 43.4 ในปี พ.ศ. 2553 และในปี พ.ศ. 2568 จังหวัดนนทบุรีจะมีการขยายตัวของประชากรมากที่สุดรองจากจังหวัดสมุทรปราการ เมื่อเทียบกับจังหวัดในเขตปริมณฑลด้วยกันทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของประชากรนำมาสู่สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยรวม ในเรื่องการขยายที่อยู่อาศัย การปรับตัว ความต่างทางวัฒนธรรม ความเจริญและเสื่อมโทรมบางประการ นอกจากนี้จังหวัดนนทบุรียังเป็นจังหวัดที่มีการเปลี่ยนแปลงจากการทำเกษตรกรรมส่วนหนึ่งมาเป็นการทำอุตสาหกรรม ดำรงชีวิตแบบคนเมือง มีความทันสมัยโดยเปลี่ยนจากรูปแบบสังคมดั้งเดิมไปสู่สังคมสมัยใหม่ แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้ทำลายสังคมแบบเดิมลงแต่ยังคงรักษาบางลักษณะควบคู่ไปกับสังคมสมัยใหม่ พบเห็นได้จากการเปรียบเทียบลักษณะสังคมดั้งเดิม และสังคมสมัยใหม่ในรูปแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวและครอบครัวขยาย (ทิพาพร พิมพ์สุทธิ, 2531, น. 13) ซึ่งครอบครัวนั้นถือเป็นสถาบันทางสังคมระดับแรกที่สำคัญของผู้ชายในการเลี้ยงดูลูกอ่อนเกล้า สามารถสร้างอิทธิพลแนวคิดทางการเมืองและแนวคิดอื่นได้ในระดับที่สูงและส่งผลในระยะยาวนาน โดยผู้ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2524, น. 25) ผลสำรวจยังแสดงให้เห็นว่าจังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดในเขตปริมณฑลมีระดับประชากรที่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากที่สุด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558) ซึ่งระดับการศึกษาของพ่อแม่หรือครอบครัวมีความสัมพันธ์ต่อการอบรมเลี้ยงดูและปลูกฝังค่านิยม ยิ่งมีการศึกษามากยิ่งเห็นความสำคัญของรัฐบาลมาก การติดตามเรื่องราวทางการเมืองความเป็นพลเมืองและสำนึกพลเมืองยิ่งเจริญไปตามระดับการศึกษา (แสงสุรีย์ คนคิดปี, 2519, น. 26-28) จากเหตุผลทั้งหมดนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาค่านิยมประชาธิปไตยในเขตจังหวัดนนทบุรีอันเป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างเขตเมืองและชนบทซึ่งได้ผลานความเป็นเมืองและชนบทอย่างลงตัวด้วยประชากรที่หลากหลายแตกต่างกันไป

1.2 โรงเรียนเป้าหมายในการเก็บข้อมูล คือ โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 อันมีคุณสมบัติ คือ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีลักษณะเป็นโรงเรียนสหศึกษา และเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) 1 ใน 500 ของประเทศไทย ซึ่งโรงเรียนมาตรฐานสากลมีเป้าหมายมุ่งเน้นการเรียนการสอนด้านประชาธิปไตยและคาดหวังให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในฐานะพลเมืองของชาติ

2. ขอบเขตเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม ปีการศึกษา 2559 ช่วงอายุระหว่าง 14-18 ปี จำนวน 1,328 คน แบ่งเป็น นักเรียนชาย 684 คน และ นักเรียนหญิง 644 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ชั้น	เพศ	ชาย	หญิง	รวม
ม.4		230	191	421
ม.5		212	228	440
ม.6		242	225	467
รวมทั้งหมด		684	644	1,328

3. ขอบเขตเวลา

เริ่มทำการศึกษาดังแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2560 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 2 ปี 3 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) แบ่งการเก็บข้อมูล 2 ขั้นตอน คือ ขั้นปฐมภูมิ และ ขั้นทุติยภูมิ

1. ขั้นปฐมภูมิ แบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1.1 การสังเกต ทำการสังเกตกลุ่มเป้าหมายภายในบริเวณโรงเรียนและในห้องเรียนเป็นจำนวนคณะกันในระดับ ม.4 - ม.6 แบ่งการสังเกต 5 ช่วงเวลา คือ ก่อนเข้าเรียน ระหว่างเรียน พักกลางวัน หลังเลิกเรียน และกิจกรรมนอกห้องเรียนหรือนอกเวลาราชการ เช่น การทัศนศึกษา กิจกรรมที่ต้องทำในวันนักชดถุกษ์ เป็นต้น

1.2 การสัมภาษณ์ คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลและทำการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง คือ กลุ่มคณะกรรมการนักเรียน จำนวน 41 คน โดยทางโรงเรียนรับสมัครคณะกรรมการนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมปลายเท่านั้น เพราะอยู่ในวัยที่เริ่มรับผิดชอบ เริ่มมีวุฒิ และให้ช่วยดูแลระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จำนวน 6 คน จากหน้าที่ความรับผิดชอบ 6 ฝ่าย ในการเป็นคณะกรรมการนักเรียน ดังนี้

- 1) นาย ก. ตัวแทนผู้รับผิดชอบดูแลคณะกรรมการนักเรียน
- 2) นาย ข. ตัวแทนผู้รับผิดชอบดูแลฝ่ายอาคารสถานที่
- 3) นางสาว ค. ตัวแทนผู้รับผิดชอบฝ่ายส่งเสริมวิชาการ
- 4) นางสาว ง. ตัวแทนผู้รับผิดชอบฝ่ายทั่วไป
- 5) นางสาว จ. ตัวแทนผู้รับผิดชอบฝ่ายสำนักงาน
- 6) นาย ฉ. ตัวแทนผู้รับผิดชอบฝ่ายปฎิคมและพยาบาล

ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน 6 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลที่เรียนอยู่ในระดับ ม.4 ม.5 และ ม.6 เป็นจำนวนคณะกัน และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและโรงเรียน ได้แก่ ตัวแทนอาจารย์ในโรงเรียน

คำถามในการสัมภาษณ์เป็นรูปแบบปลายเปิดด้านความเท่าเทียม ความเสมอภาค ด้านเสรีภาพ การมีจิตสำนึกสาธารณะ การเคารพกฎหมาย ความเข้าใจในความเป็นประชาธิปไตยและกระบวนการทางประชาธิปไตย และประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยคำถามที่ใช้สัมภาษณ์ได้ออกแบบคำถามขึ้นใหม่ และบางส่วนดัดแปลงมาจากงานวิจัยอื่น ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความแม่นยำตรงของคำถาม อ้างอิงการวิเคราะห์และสรุปข้อมูลจากวิธีการพิจารณาศึกษาวิเคราะห์ที่ค่านิยมประชาธิปไตยที่พึงประสงค์ ตามหลัก “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” และค่านิยมประชาธิปไตยที่ไม่พึงประสงค์ ในรายงานคณะกรรมการสิทธิการสภาพัฒนาการแห่งชาติ วาระพัฒนาที่ 4 : ระบบค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม เพื่อความเป็นพลเมืองที่ดีและมนุษย์ที่สมบูรณ์ ประเด็นค่านิยมประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองดีกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตย (สภาพัฒนาการแห่งชาติ, 2558, น. 14-30, 80-82)

2. **ขั้นทุติยภูมิ** ศึกษาบริบทจากเอกสารข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ อาทิ แบบบันทึกการเข้าเรียนของแต่ละระดับชั้น สถิติบันทึกการขาด ลา มาสาย สถิติกิจกรรม วารสารโรงเรียน งานวิจัยพฤติกรรมในชั้นเรียนและงานวิจัยในชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์และตีความข้อมูล

สรุปผลการวิจัยโดยให้เหตุผลแบบอุปนัย ใช้วิธีพรรณนาในการเรียบเรียงข้อมูล

ผลการศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาค่านิยมประชาธิปไตยของเยาวชนไทยกลุ่มเป้าหมาย

ด้านที่พึงประสงค์	ด้านที่ไม่พึงประสงค์
1) ยอมรับความแตกต่างด้านเพศ	1) ความสัมพันธ์อำนาจแนวดิ่ง
2) มีความไว้วางใจและเชื่อมั่นผู้อื่น	2) ค่านึงผลตอบแทน
3) ติดตามข่าวสารอยู่เสมอ	3) ให้คุณค่าต่อวัตุนิยม
4) มีน้ำใจและจิตสาธารณะ	4) ขาดระเบียบวินัยและไม่เคารพกฎหมาย
5) รักชาติและภูมิใจในความเป็นชาติ	

ด้านค่านิยมที่พึงประสงค์

1. ยอมรับความแตกต่างด้านเพศ (Having Tolerance of Gender Differences) จากการเก็บข้อมูลพบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีการยอมรับความแตกต่างทางเพศที่หลากหลาย กล่าวคือ นอกจากเพศสภาพที่มีมาแต่กำเนิดแล้วนั้น การแสดงออกทางเพศที่สามก็ถูกมองว่าเป็นเรื่องส่วนตัวซึ่งไม่มีผลต่อความสามารถในด้านอื่นๆ และเป็นที่ยอมรับได้ในวัยเดียวกัน การที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาเปิดรับเพศทางเลือกมากกว่าเป็นเพราะได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตกและสื่อสมัยใหม่ที่สื่อสารให้เพศที่สามมีบทบาททางสังคมมากขึ้น ตรงกับงานสำรวจของสถาบันพระปกเกล้า (2550) แสดงถึงสื่อที่เยาวชนมีความเชื่อมั่นและให้คุณค่ามากที่สุด คือ โทรทัศน์ โดยเฉพาะในวงการบันเทิงที่วัยรุ่นมักให้ความสนใจเป็นพิเศษก็มีสื่อโทรทัศน์ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่แสดงออกถึงเพศที่สาม เช่น ละครเรื่องราวของเพศที่สามและอิทธิพลการแต่งกายตามแฟชั่นเพราะเป็นวัยที่ต้องการการยอมรับจากเพื่อน ซึ่งในแวดวงบันเทิงและแฟชั่นผู้ออกแบบส่วนใหญ่ล้วนเป็นเพศที่สาม และยังมีคนดังหลากหลายวงการในปัจจุบันที่ออกมายอมรับและเปิดเผยตัวว่าเป็นเพศที่สามอีกหลายคน ซึ่งบุคคลเหล่านี้ล้วนเป็นแรงบันดาลใจในการเป็นต้นแบบและมีอิทธิพลต่อการเปิดมุมมองทางความคิดวัยรุ่นให้แตกต่างไปจากยุคเดิม ความแตกต่างในการยอมรับเพศทางเลือกของกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ใน Generation Z (ค.ศ.1995 - ปัจจุบัน) อันเป็นยุคเทคโนโลยีและดิจิทัลเต็มตัวยังมีความรู้ที่สืบค้นได้จากอินเทอร์เน็ตหลายงานวิจัยที่ระบุว่า เพศที่สามเป็นแค่เพียงรสนิยมและความพึงพอใจทางเพศซึ่งแตกต่างจากยุคเดิมในรุ่นพ่อแม่ผู้ปกครองที่อยู่ในช่วงยุค Baby Boomers (ค.ศ. 1945-1960) และ Generation X (ค.ศ.1961-1980) ที่ยังเคร่งครัดในแบบแผนประเพณี และยังพบค่านิยมแบบใหม่ในหมู่นักเรียน เป็นกระแสที่ยุงให้เกิดการรักร่วมเพศ ชายรักชาย หญิงรักหญิง การจินตนาการให้เพศเดียวกันหรือต่างเพศมีความสัมพันธ์กันได้ โดยเริ่มเป็นกระแสมาจากการ์ตูนญี่ปุ่น ต่อมาเริ่มขยายวงกว้างมากขึ้นเรื่อยๆ ในหมู่วัยรุ่นไทย ค่านิยมนี้ส่วนใหญ่เกิดในกลุ่มนักเรียนหญิงไม่ค่อยพบในนักเรียนชาย และผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดยอมรับในเพศที่สามและยอมรับในบทบาทของสตรีเพศในการขึ้นเป็นผู้นำ กล่าวคือ มองความสามารถมากกว่าถือความสำคัญในเรื่องเพศหรือการแสดงออกทางเพศสภาพ แสดงให้เห็นถึงการเห็นความสำคัญของสิทธิ ความเสมอภาคตามหลักประชาธิปไตย

2. มีความไว้วางใจและเชื่อมั่นผู้อื่น (Trust and Teamwork) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแสดงให้เห็นถึงความพยายามในงานต่างๆ ที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จอย่างมุ่งมั่น เช่น การทำงานกลุ่ม และมีลักษณะของความกล้าในการลงมือกระทำ และขอคำแนะนำจากครูหรือผู้ปกครอง พร้อมทั้งหาความคิดเห็นสนับสนุนจากการสอบถามในโลกออนไลน์ ยังพบอีกว่า ทุกคนสามารถเป็นหัวหน้ากลุ่ม หรือเป็นผู้นำในเรื่องต่างๆ ได้ และมั่นใจว่าตนเองจะนำพาทีมไปสู่การบรรลุเป้าหมาย ค่านิยมนี้แสดงถึงการเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และเห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์

3. ติดตามข่าวสารอยู่เสมอ (Follow and Update The News) เนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคของการแข่งขันจากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้สังคมเป็นระบบเปิดที่ต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลในระดับสากลมากขึ้น กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมองว่าการมีข้อมูลคือสิ่งที่สำคัญที่สุดในยุคนี้ที่จะรับรู้ข่าวสารและความเคลื่อนไหวที่เป็นไปในสังคม จึงต้องหมั่นหาความรู้อยู่เสมอเพื่อไม่ให้ตนเองตกกระแสหรือกลายเป็นคนล้าหลังของยุคสมัย การติดตามข่าวสารหรือติดตามกระแสในหมู่เด็กนักเรียนยังพบอีกว่า มีการทำตามหรือเลียนแบบตามคลิปวิดีโอที่เ็นดัง ทั้งในด้านดีและไม่ดี เช่น การพูดจาหยาบคายตามคลิป การดูคลิปที่ใช้ความรุนแรง การเดินยั่วยวน คลิปโป๊ แต่ในขณะเดียวกันก็มีการส่งต่อหรือติดตามข่าวสารในด้านที่เป็นปัญหาสังคม ด้านพัฒนาความรู้ หรือมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง เช่น การบันทึกเสียงการเรียน เพื่อนำมาฟังซ้ำเพื่อทำความเข้าใจ การทำคลิปวิดีโอประกอบรายงานเพื่อประกอบการเรียนการสอน การส่งต่อคลิปดีๆ ที่สังคมยกย่อง การฝึกภาษาต่างชาติ การรับสื่อตั้งกล้องขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของผู้รับซึ่งมีความแตกต่างกันไปแล้วแต่บุคคล โดยการใส่ใจที่จะเรียนรู้พัฒนาตนเองเป็นคุณลักษณะหนึ่งของการเป็นพลเมืองดีและเป็นไปตามค่านิยมประชาธิปไตย

4. การมีน้ำใจและจิตสาธารณะ (Kindness and Public Mind) ปัจจัยของจิตสาธารณะนี้ เกี่ยวพันถึงลักษณะของการเชื่อมั่นและไว้วางใจผู้อื่นหรือการชอบทำงานเป็นทีม การทำงานเป็นทีมทำให้นักเรียนก่อปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจนเกิดเป็นความสัมพันธ์ถึงใจเขาใจเรา มีความผูกพัน และเป็นรูปแบบการสอนทางอ้อมของโรงเรียนในการให้นักเรียนคิดถึงผู้อื่น การนึกถึงผู้อื่นไม่ได้ใส่ใจแต่ผู้คนรอบตัวเท่านั้น แต่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญต่อทุกคนที่อยู่ในทีมและมีจิตสำนึกถึงสังคมรอบๆ ตัวด้วย ความคิดดังกล่าวยังได้มองไปถึงสภาพของสังคมว่าบุคคลทุกคนในสังคมมีความสามารถและมีคุณค่าในตนเอง ความสามารถและคุณค่านั้นสามารถแสดงออกเป็นจิตสาธารณะเพื่อส่วนร่วมในการช่วยเหลือเปลี่ยนแปลงสังคมและโลกได้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลไม่ได้มองถึงสังคมในวงแคบ แต่มีมุมมองไปถึงระดับโลกว่าจะพัฒนาและทำให้โลกน่าอยู่ขึ้นได้อย่างไร การเก็บข้อมูลในส่วนนี้สอดคล้องกับบทความ Everything you thought you knew about millennials is wrong ของ Thomson (2017) และ บทความ Millennials aren't lazy - they're workaholics ของ Thomson (2017) ผู้นำเสนอบทความเรื่องราวของเด็กยุคใหม่ที่เกิดในช่วงโลกมั่งคั่งมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจว่าแท้ที่จริงแล้วเป็นพวกวางแผนชีวิต บ้างงาน มองโลกในแง่ดี มีความหวังต่อชีวิต และชอบช่วยเหลือสังคม ซึ่งเป็นบทความที่ออกมาหักล้างกระแสที่มองเด็กยุคใหม่ว่าดีดื้อเซี่ยลเห็นแก่ตัว และไม่มีความอดทน ระดับของการมีจิตสาธารณะยังแตกต่างกันไปในตัวของแต่ละบุคคลซึ่งหากที่บ้านของกลุ่มเป้าหมายมีการสอนและเป็นแบบอย่างในการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะสม่ำเสมอ มีการแสดงน้ำใจ บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะชอบช่วยเหลือผู้อื่น และชอบการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ

5. ค่านิยมรักชาติและภูมิใจในความเป็นชาติ (Patriotism) สำนึกหรือค่านิยมความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เกิดจากรัฐบาล ครูและผู้ปกครองที่ช่วยกันปลูกฝังให้เด็กเกิดค่านิยมรักชาติผ่านกิจกรรมต่างๆ รอบตัวเด็กอย่างแยบยล การรับรู้ว่าการรักชาติ ทำนุบำรุงศาสนา และเคารพต่อสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นหน้าที่ของประชาชนคนไทยทุกคนผ่านบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ด้านในโรงเรียน การปลูกฝังค่านิยมรักชาติจะเน้นความสำคัญและความเป็นมาของประวัติศาสตร์ยาวนานของไทยผ่านการเรียนการสอน การให้ความสำคัญต่อสถาบันหลักของชาติ ความภูมิใจในชาติไทยในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศ ค่านิยมรักชาติ ยังได้ถูกปลูกฝังกลมกลืนจากรัฐบาลทุกยุคสมัยผ่านวาทกรรมชาตินิยมเห็นได้จากคำพูดของรัฐบาล เพลงปลุกใจ และการส่งเสริมจากรัฐบาลผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่สะท้อนการแสดงความเห็นชาติและการจงรักภักดี สำหรับรัฐบาลนั้น การปลูกฝังความรักชาติได้นำเสนอมายังกลุ่ม

เป้าหมายซึ่งเป็นเด็กหรือกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยได้โดยตรงเลยคือผ่านหลักสูตร รด. (รักษาดินแดง) ในผู้ที่สมัครเรียน การเรียนลูกเสือ และในทุกๆ ปีจะมีการนำเสนอคำขวัญวันเด็กอันเป็นค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เด็กยึดถือปฏิบัติ ค่านิยมรักชาติยังแสดงออกได้อีกผ่านวัฒนธรรมประจำชาติ วัฒนธรรมนิยมประเพณี และการนิยมไทย ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมนิยมประเพณีไทยทั่วไป เช่น ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ งานปีใหม่ และสามารถใส่ชุดประจำชาติได้อย่างไม่เคอะเขิน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลยังหวงแหนประเทศไทยเพราะมีความสัมพันธ์ทางทรัพยากรธรรมชาติมากซึ่งสะท้อนถึงความสุขมั่นคงในชีวิต นอกจากนี้ยังมองว่าการมีศาสนาไม่ได้เป็นสิ่งสำคัญ และมีเพื่อนร่วมรุ่นหลายคนที่มีเพียงศาสนาแต่ในนามตามครอบครัวแต่ไม่ได้นับถือจริงจัง โดยเห็นว่าการกระทำที่ดีเป็นสิ่งสำคัญจึงไม่จำเป็นต้องมีศาสนา

ด้านค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์

1. ความสัมพันธ์อำนาจแนวตั้ง (Hierarchical Power Relation) พบว่ามีความเชื่อมโยงกับสังคมไทยในอดีตที่มีการปกครองในแนวตั้งมาตลอด กล่าวคือ ในอดีตผู้ปกครองมีอำนาจในการตัดสินใจแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาด เช่น การปกครองระบอบพ่อปกครองลูกในสมัยสุโขทัย ระบบศักดินาในสมัยอยุธยา และการบริหารระบบราชการในปัจจุบันที่ต้องเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา การปกครองนี้ทำให้ผู้น้อยไม่มีอำนาจโต้เถียงผู้ที่อยู่เหนือกว่า สังคมไทยจึงยังยึดติดกับระบบความสัมพันธ์ในแนวตั้ง และเชื่อฟังผู้ที่อยู่เหนือตน ระบบความสัมพันธ์แนวตั้งในปัจจุบันเห็นได้ชัดเจน คือ การเคารพผู้อาวุโส และการยกย่องผู้อื่นที่คุณวุฒิหรือวัยวุฒิสูงกว่าตนในด้านอายุ สถานภาพบทบาททางหน้าที่ มีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ เหนือตนเองโดยไม่กล้าคัดค้านหรือแสดงเหตุผล ส่วนหนึ่งเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และยังพบว่า การที่เด็กต้องเชื่อฟังผู้อาวุโสทำให้เด็กขาดอำนาจในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ด้วยตัวเอง เพราะหากเด็กตัดสินใจทำตามที่ตนคิดผู้ใหญ่จะมองว่าเด็กเถียงหรือไม่เชื่อฟังในคำแนะนำ ส่งผลให้เด็กบางคนขาดความคิดสร้างสรรค์ ไม่กล้าตัดสินใจ และไม่รับรู้ถึงความชอบของตัวเอง รวมถึงการพัฒนาตัวตนในด้านที่ต้องการอย่างแท้จริง การเชื่อฟังผู้ใหญ่ยังส่งผลถึงการวางแผนดำรงชีวิตและการเลือกอาชีพในอนาคต เพราะพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นคนให้คำปรึกษาและอบรมเลี้ยงดูทำให้ส่งผลต่อการตัดสินใจของเด็ก ในการศึกษาพบว่าเด็กระดับมัธยมปลายจำนวนหนึ่งไม่ทราบถึงความถนัดหรือความชอบของตนเองในการที่จะเลือกเรียนหรือประกอบอาชีพในอนาคต เนื่องจากต้องเลือกเรียนตามใจผู้ปกครอง ค่านิยมความสัมพันธ์แนวตั้งได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกี่ยวกับวิถีคิดบางประการเกี่ยวกับความเสมอภาคและความเท่าเทียมระหว่างบุคคลในสังคม และผู้วิจัยยังพบอีกว่า เป็นอีกหนึ่งเหตุผลที่ทำให้รูปแบบของการปฏิบัติในเรื่องต่างๆเปลี่ยนแปลงไปได้ช้าหรือไม่เปลี่ยนแปลงเลย กล่าวคือ การยึดติดอยู่กับสิ่งเดิมๆ ในอดีตที่เป็นต้นแบบมาแต่ก่อนถูกยอมรับว่าเป็นเรื่องที่ถูกต้องในสังคมและต้องปฏิบัติตามกันมา การเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องที่ไม่ชัดเจน มีความเสี่ยง และท้าทายอำนาจเดิม จึงทำให้กรอบความคิดสังคมไทยไม่เปลี่ยนแปลงไปจากสังคมนิยมแบบเดิม

2. คำนึงผลตอบแทน (Exploitation or Profit) ส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางสังคมไทยให้ความสำคัญจากความสัมพันธ์แนวตั้งตามที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้คนในสังคมไทยมองว่ามนุษย์ทุกคนไม่มีความเท่าเทียมกันโดยให้คุณค่าคนที่มียศสถานะเหนือกว่าทางด้านอำนาจ หน้าที่การงาน บทบาททางสังคม และการศึกษา ทั้งยังเกี่ยวเนื่องไปถึงฐานะ จากการศึกษาพบว่า เด็กมักจะเลือกเรียนและปฏิบัติตามที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองได้วางแนวทางไว้เพื่อที่จะได้เป็นที่น่าพอใจของผู้ปกครอง จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ศึกษายังมองว่าสังคมไทยให้ความสำคัญกับงานอาชีพ เพราะถือว่าอาชีพนั้นๆ มีชื่อเสียงเกียรติยศมากกว่าอาชีพอื่นๆ และบ่งบอกสถานะทางสังคมได้ ทั้งยังมุ่งหวังให้บุตรหลานโตไปเป็นเจ้าคนนายคน ซึ่งการเป็นเจ้าคนนายคนหวังให้มีการเอื้อประโยชน์ตอบแทนต่อกันในอนาคต ขณะเดียวกันผู้ที่มีสถานะต่ำกว่าก็หวังพึ่งบารมีหรือผลประโยชน์เพื่อปกป้องตนจากบุคคลอื่นที่มีสถานะสูงกว่าตน รวมถึงผลประโยชน์ตอบแทนจากอาชีพและความมั่นคงที่จะได้รับ โดยอาชีพที่ถูกคาดหวังให้เป็นมากที่สุด คือ แพทย์ และ วิศวกร นอกจากนี้เด็กส่วนใหญ่ยอมกระทำคามผิดอย่างการลอกข้อสอบเพื่อให้ได้ผลคะแนนที่ดีเพื่อความภาคภูมิใจและไม่ทำให้พ่อแม่ผิดหวัง ต้องการการยอมรับจากเพื่อนที่อยู่ในสถานะ

เดียวกัน ทั้งผลการเรียนที่ดีจะเป็นการปูทางอนาคตไปสู่การเข้ามหาวิทยาลัยที่ดี และการทำงานที่ดีต่อไป จากการศึกษายังพบว่าถ้ามีการทุจริตเกิดขึ้นแต่ตนเองยังได้รับผลประโยชน์เป็นเรื่องที่ยอมรับได้ และยังมีเชื่อในเรื่องบุญกรรมหวังถึงชีวิตหลังความตายที่ดีที่เกิดจากการทำบุญในชาตินี้ เมื่อทำบุญเยอะในชาตินี้ ชาติหน้าหรือชีวิตหลังความตายจะได้สุขสบาย

3. การให้คุณค่าต่อวัตถุนิยม (Materialism) จากกระแสปัจจุบันของสังคมที่เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารจากระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้สังคมมีการแบ่งปันข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสาร ภาพถ่าย สิ่งของ และอื่นๆ จนเกิดเป็นกระแสบริโภคนิยม คนในสังคมบางส่วนให้ความสำคัญต่อวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ และวัตถุนิยมที่ตัวเงินทำให้ผู้คนส่วนหนึ่งจนรวยที่จะรักษาสุขภาพของตนเองให้เป็นที่ยอมรับ และต้องการมีเงินทองมากๆ เพื่อสะสมความมั่งคั่งเพื่อให้ตนเองสุขสบาย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ศึกษาส่วนหนึ่งเห็นว่าสังคมมีการแบ่งแยกระหว่างคนรวยและคนจน ได้รับการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียม โดยบุคคลที่ดูมีสถานะทางสังคมที่ดีกว่าในเรื่องฐานะ การศึกษา อาชีพ ย่อมมีโอกาสในชีวิตที่ดีกว่า การแสดงออกทางด้านสิ่งของยังเป็นทางเลือกหนึ่งของการแสดงฐานะทางสังคม ในกลุ่มนักเรียนเห็นได้จากการใช้โทรศัพท์มือถือ เครื่องสำอาง เครื่องเล่นเกม และมองว่าเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงสถานภาพและอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน

4. การขาดระเบียบวินัยและไม่เคารพกฎหมาย (Lack of Discipline and Not Abiding to The Law) ทางโรงเรียนมีมาตรการเข้มงวดกวดขัน และหาวิธีแก้ไขปัญหารื่องนักเรียนมาสายหรือทำผิดระเบียบมาตลอดหลายวิธี แต่แม้โรงเรียนจะสรรหากฎระเบียบโทษโดยวิธีต่างๆ และตัดคะแนนความประพฤติ นักเรียนก็มองว่าจะแค้นหรือการลงโทษเหล่านั้นเป็นเรื่องเล็กน้อยมากกว่าความเป็นอิสระในสิ่งที่อยากทำการขาดระเบียบวินัยแสดงถึงการขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตัวเอง นอกจากระเบียบวินัยต่อตนเองและในโรงเรียนแล้ว ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ลองยกตัวอย่างถึงโอกาสในการทำผิดกฎระเบียบทางสังคมคือ กฎจราจร เช่น การขับรถย้อนศรเพื่อจะได้ไม่ต้องกลับรถไกล การเลี้ยวในที่ห้ามเลี้ยว การจอดรถในที่ห้ามจอด หรือจอดเพื่อซื้อของในเวลาไม่นาน ว่าหากมีโอกาสทำผิดโดยที่ไม่มีคนอื่นรับรู้ จะทำหรือไม่คำตอบที่ได้รับคือ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าการทำผิดเหล่านั้นเป็นเพียงเรื่องเล็กน้อย สามารถอะลุ่มอล่วยได้ การผิดระเบียบนี้ต้องการเหตุผลของสิ่งที่พึงกระทำและมาตรการในการแก้ไขปัญหาคือต้องมีความต่อเนื่องแต่ในการศึกษาพบว่าการบริหารของโรงเรียนยังไม่มีต่อเนื่องโดยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของผู้บริหาร การผิดวินัยจึงยังไม่มีต่อเนื่องและยังแสดงถึงปัญหาในการแยกแยะระหว่างเรื่องส่วนตัวและเรื่องส่วนรวม

บทสรุปและอภิปรายผลการศึกษา

ค่านิยมส่วนใหญ่เหล่านี้เป็นค่านิยมที่อยู่ในระบบค่านิยมไทยมาตั้งแต่อดีต ด้านค่านิยมที่พึงประสงค์จะเห็นได้ว่ากลุ่มเยาวชนที่ศึกษา 1) ยอมรับความแตกต่างด้านเพศ แสดงให้เห็นถึงการยอมรับสิทธิความเสมอภาคด้านเพศ 2) มีความไว้วางใจและเชื่อมั่นผู้อื่น แสดงถึงความไว้วางใจว่าผู้อื่นก็มีความสามารถ เห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์และเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อันล้วนเป็นสิ่งที่พึงยึดถือของการอยู่ร่วมกันและแสดงออกตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย 3) การติดตามข่าวสารแสดงถึงบุคคลที่ใส่ใจในการเรียนรู้ การใช้ข้อมูลพัฒนาตนเองและประกอบการตัดสินใจต่อสิ่งต่างๆ ทางการเมืองและสังคม 4) มีน้ำใจและจิตสาธารณะ แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม คิดถึงผลกระทบต่อสิ่งที่ตนได้กระทำและร่วมรับผิดชอบสังคม และ 5) รักชาติและภูมิใจในความเป็นชาติ แสดงถึงตนเองว่าเชื่อมโยงกับสังคม เป็นการตระหนักรู้ร่วมสัมพันธ์เป็นกลุ่มชาติพันธุ์

ด้านค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ 1) ความสัมพันธ์อำนาจแนวดิ่ง แสดงถึงปัญหาที่เกี่ยวกับวิถีคิดบางประการเกี่ยวกับความเสมอภาคและความเท่าเทียมระหว่างบุคคลในสังคม 2) ให้คุณค่าต่อวัตถุนิยม 3) คำนึงผลตอบแทน แสดงถึงการยึดถือหลักการและอุดมการณ์ที่ขาดกระบวนการคิดไตร่ตรองตามหลักเหตุผลและมโนสำนึกในหน้าที่พลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย และ 4) ขาดระเบียบวินัยและไม่เคารพ

กฎหมาย แสดงถึงการมีปัญหาในการแยกแยะระหว่างเรื่องส่วนตัวและเรื่องส่วนรวม ไม่เคารพกฎเกณฑ์ กติกาตามหลักประชาธิปไตย โดยด้านค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์นี้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ที่ต้องเร่งหาทางแก้ไขและพัฒนา

จากทั้งหมดที่กล่าวมาถึงแม้จะมีค่านิยมประชาธิปไตยบางประการที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ประชาธิปไตยและต้องได้รับการพัฒนา แต่จากงานวิจัยก็แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวของเด็กทั้งในด้าน ความพยายามที่จะพัฒนานตนเองผ่านการเรียนรู้ ความมีน้ำใจ การให้ออกาส การปรับตัวและติดตาม ข่าวสาร จึงเห็นได้ว่าในอนาคตประเทศไทยอาจมีแนวโน้มในการพัฒนาประชาธิปไตยไปในแนวทางที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 การศึกษาเพิ่มเติมโดยอาจเปรียบเทียบและวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่างที่เรียนในสายอาชีพ (อาชีวะ) การศึกษาทางเลือก หรือรูปแบบกรณีศึกษาค่านิยมประชาธิปไตยและลักษณะพลเมืองจากกลุ่ม ตัวอย่างพื้นที่อื่นในวัยเดียวกันหรือในวัยที่แตกต่าง ซึ่งอาจเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างจาก องค์ประกอบเพื่อนำผลการศึกษาดังกล่าวไปพัฒนาค่านิยมประชาธิปไตย

1.2 กระบวนการเรียนการสอนควรมีส่วนร่วมกับชุมชนในการสร้างกิจกรรมหรือจิตสาธารณะ ต่อชุมชนที่ลงมือปฏิบัติได้จริง เป็นความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยต้องมีการปรับปรุงหลักสูตร พร้อมกับให้ครูเข้าไปมีส่วนร่วมในหลักสูตร ครอบครัว ชุมชน และโรงเรียนต้องร่วมมือกัน เข้าใจตรงกัน ถึงแบบแผนกระบวนการเรียนการสอน และส่งเสริมประชาธิปไตยในตัวเด็ก

1.3 ควรมีการศึกษาและสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมประชาธิปไตยที่เป็นแบบแผนหรือมาตรฐาน เพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นในการทราบถึงค่านิยมประชาธิปไตยนำไปสู่การศึกษาข้อมูลเชิงลึกถึงการเกิด ค่านิยมเหล่านั้น

1.4 ควรมีการศึกษาถึงบุคคลต้นแบบในแวดวงต่างๆ ที่มีอิทธิพลและแรงจูงใจต่อเยาวชน เพื่อ ศึกษาถึงปัจจัยทางด้านแรงจูงใจ นำมาถ่ายทอดเรื่องราวเป็นแรงบันดาลใจและนำมาเป็นแนวทางในการ ส่งเสริมค่านิยมที่พึงประสงค์

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 การพัฒนาครูผู้สอนด้านหน้าที่พลเมือง โดยมีสถานที่อบรมครูผู้สอนให้มีกระบวนการเรียน การสอน และรูปแบบที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยให้มีมาตรฐาน

2.2 การปรับหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้มีการเรียนรู้นอกห้องเรียนมากขึ้น เพื่อ เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติของเด็กและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นการฝึก วิธีคิดและเรียนรู้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า อาจสร้างสถานการณ์การเรียนการสอนที่สามารถนำไปประยุกต์ ใช้ได้จริงหรือสอดคล้องกับสถานการณ์อื่นๆ รูปแบบ New Learning System และจัดให้มีการเรียนรู้ด้วย ตนเองรูปแบบกลยุทธ์ Learning Platforms เสริมไปกับการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้จากการปฏิบัติ และสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้จริง เพื่อให้ เด็กตระหนักรู้ในศักยภาพตนเอง มีความรับผิดชอบและรู้สึกมีความเชื่อมโยงกับสังคม

2.3 เพื่อให้เกิดความตระหนักในค่านิยมประชาธิปไตย หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรหาวิธีส่งเสริมและสนับสนุน เผยแพร่ความรู้ด้านประชาธิปไตย และลักษณะพลเมืองดี เช่น การทำ สื่อสร้างสรรค์เพื่อการศึกษาและสร้างการเรียนรู้ (Social Media) อาจใช้เว็บไซต์ บล็อก (Blog) หรือ การรวมกลุ่มผ่านเครือข่ายโซเชียลมีเดียต่างๆ ในการเผยแพร่ความรู้ด้านประชาธิปไตยและพลเมืองที่ คาดหวัง

บรรณานุกรม

- คะนอง พิไลณ, จุฬารักษ์ คีลาอาสน์, เบญจพร ประจง และวงธรรม ธรรมะ. (2554). *การศึกษาระดับของค่านิยมประชาธิปไตยของนักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) (น. 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิณ. (2524). *จิตวิทยาจริยและจิตวิทยาภาษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ทิพาพร พิมพ์สิทธิ์. (2531). *ทฤษฎีการสร้างควมทันสมัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิยม รัฐอมฤต. (2553). *การปกครองระบอบประชาธิปไตยในนานาประเทศ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- พนัส หันนาคินทร์. (2521). *การสอนค่านิยม*. (พิมพ์ครั้งที่2). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยมหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพบุรย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม ลัญจร. (2543). *สำนึกไทยที่พึงปรารถนา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ยุทธพงศ์ วงวิเศษ. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมทางการเมือง: กรณีพฤติกรรมการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) (น. 19-21). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2550). *การสำรวจค่านิยมประชาธิปไตยและค่านิยมของเยาวชน*. สืบค้น 6 ธันวาคม 2558 จาก http://kpi.ac.th/media/pdf/M8_83.pdf
- สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (2558). *วาระพัฒนาที่ 4 : ระบบค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม เพื่อความเป็นพลเมืองที่ดีและมนุษย์ที่สมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). *ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม*. สืบค้น 29 พฤศจิกายน 2558 จาก http://www.nesdb.go.th/more_news.php?cid=75
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). *สำรวจความต้องการพัฒนาขีดความสามารถของประชากร พ.ศ. 2558 จังหวัดนนทบุรี*. สืบค้น 29 พฤศจิกายน 2558 จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/service/skillDev/skillDev58/skillDevRep58.pdf>
- สุนทร โคมิน และสนิท สมัครการ. (2522). *รายงานการวิจัยเรื่องค่านิยมและระบบค่านิยมไทย: เครื่องมือในการวัดและสำรวจ*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- แสงสุรีย์ คนศิลป์. (2519). *ความสำนึกในหน้าที่พลเมือง ลักษณะอคติทั่วไปและความเคร่งครัดของนักเรียนวัยรุ่นในภาคเหนือ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) (น. 26-28). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โสภา ชูพิกุลชัย ชิปมันน์. (2531). *การศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับจริยธรรม ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรมของครอบครัวไทยที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตร: ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตกรุงเทพมหานคร*. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- เออเจนี เมริโอ. (2557). *ความหมายของความเป็นพลเมือง ใน ถวิลวดี บุรีกุล, เออเจนี เมริโอ และรัชวดี แสงมหะหมัด, (บ.ก.), พลเมืองไทย: การสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย* (น. 9-50). กรุงเทพฯ: ส เจริญ การพิมพ์.
- Thomson, S. (2017). Everything you thought you knew about millennials is wrong. *World Economic Forum*. Retrieved September 11, 2017 from <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/everything-you-thought-you-knew-about-millennials-is-wrong>
- Thomson, S. (2017). Millennials aren't lazy - they're workaholics. *World Economic Forum*. Retrieved September 11, 2017 from <https://www.weforum.org/agenda/2016/08/new-study-finds-millennials-aren-t-lazy-they-re-workaholics>